

10 mei 2020

Naomi van Stapele

WAARHEID, BELEVING EN PERSPECTIEF

Op school, in de klas en met studenten

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Waarheid/eden...

- De waarheid is wat overeenkomt met de feiten, toch?
- Wat zijn feiten? Hoe kunnen we die weten? En zijn feiten anders dan/ belangrijker dan representatie? En wat houdt betekenis dan in? En hoe verhoudt zich dat tot feiten, beleving en representatie?
- Correspondentie theorie => hoe een stelling correspondeert met de 'staat van wat is of lijkt te zijn', ook wel 'wereld' genoemd. Hoe die 'wereld' wordt begrepen verschilt: Ontologieën en epistemologieën.
- Habermas — sociale processen zijn onderliggend aan onderzoek naar de waarheid: Het is een nooit eindigende poging om **sociale overeenstemming** te bereiken door open, niet-dwingende en eerlijke communicatie met anderen.

Wat 'is'?

- Waarheid-als-correspondentie maakt gebruik van 'common sense'; Het regent in Leiden, feit dat het regent is vrij gemakkelijk te onderzoeken.
- Aristoteles: "To say of what is that it is not, or of what is not that it is, is false, while to say of what is that it is, and of what is not that it is not, is true". Roept vraag op: Wat 'is'? Wat lijkt 'te zijn'? Middels onze zintuigen: sensing.
- Naturalisering van: kapitalisme, witheid, huwelijk, heteropatriarchaat, etc... Zo genormaliseerd door de aandacht die het krijgt: herhaling => common sense: Non-conformiteit wordt veelal gezien als 'onwaar'.

Essentialisering vs. vloeibaarheid

- Sociaal constructivisme: o.a. wetenschappelijke 'waarheden' worden bekritiseerd => absoluut onderscheid bv. tussen natuur en cultuur wordt bevraagd.
- Cultuur als notie zelf ook: tegen essentialisering, en beweegt toe naar begrijpen van vloeibaarheid en oneindige mogelijkheden in tijd en ruimte.
- Ontologische 'turn': gesitueerde verschillen, weer gevaar voor essentialisering. Reactie: het beschrijven van verschillen en overeenkomsten tussen 'culturen'.

Taal en leefwereld

- Antropologie (o.a.) toont empirisch aan dat wat wij denken dat stabiel en solide is, constant werk inhoudt om de vloeibaarheid te 'fixeren'. Hierin en hierdoor vinden constant verschuivingen plaats.
- O.a. door de relatie tussen woord en wereld, onze taal en de wereld 'daarbuiten', die onafhankelijk van ons lijkt te bestaan.
- Conceptualiseringen van 'waarheid' worden gecodeerd in het weefsel van de 'leefwereld': de achtergrond van institutionele structuren en sociale praktijken gericht op de (re)productie van samenleving, cultuur en identiteit (Habermas).

Het probleem

- Allemaal vertrekken we vanuit meervoudige en verschillende ontologieën, die niet altijd consequent zijn in relatie tot elkaar: We are walking contradictions. Dit schept mogelijkheden voor het hoger beroepsonderwijs.
- Als we schreeuwen tegen de printer, hard op een lift knop blijven drukken of het regenboogballetje op de MacBook smeken om op te houden met draaien (Venkatesan).
- Toch lijkt verdikking van verschil de boventoon te voeren, ook in het hoger beroepsonderwijs, en worden waarheden niet alleen tegenover elkaar gezet. De mogelijkheid van verschillende waarheden wordt in toenemende mate zelfs ontkend waardoor de structuur voor dialoog kapot wordt gemaakt.

Vrijheid van meningsuiting

- Heeft historisch twee betekenissen, de ene gaat meer over gelijkwaardigheid (*Isegoria*) en de ander over een specifieke vorm van vrijheid, de ruimte om alles te zeggen (*Parrhesia*).
- Waar *isegoria* meer over rechten gaat, heeft *parrhesia* meer te maken met een privilege ‘om te zeggen wat je wil’, en dus met macht.
- Mill: “freedom of thought and discussion”

Tegengestellingen en 'common sense'

- Beide concepten aanwezig in ons onderwijs. Tegenstelling => frictie.
 - Maar ook uitsluiting wanneer pluraliteit wordt ontkend. Onze uitdaging: Student-led pedagogy.
- Twee belangrijke elementen van common sense: a) de notie van een 'gedeelde context' (met de mogelijkheid van verschillende ontologieën) en 2) de notie van 'begrijpen' (The Life of the Mind Volume I — Arendt)
- Pluraliteit en (wederzijdse) communicatie zijn cruciaal voor een gedeelde onderwijs context, met student als leidraad voor dialoog: 'Walk the talk' als docenten.

Vb. Gender queer

- De mogelijkheden tot non-binaire en andere gender queer identificaties werd lange tijd ontkend. 'Common sense' => man of vrouw.
- Geleefde ervaringen van andere mogelijkheden (bv. onder studenten) tegen de draad in van de huidige, dominante structuur maakte nieuwe mogelijkheden steeds meer 'common sense'. Niet zonder verzet en zelfs geweld.
- Nieuwe mogelijkheden van wat 'waar' is of 'zou kunnen zijn', wordt door aandacht in de publieke ruimte en herhaling geleidelijk 'common sense'. Dit gaat niet over 'ergens mee eens zijn', maar over of dit tot de 'mogelijkheden van waarheid' gaat behoren.
- Dit kan uiteindelijk tot nieuwe 'naturalisering' of 'normalisering' leiden: slippery slope.

Gemeenschappelijkheid, veelzijdigheid en wederzijdsheid

- Hannah Arendt: “members of the same species [having] the same context in common that endows every single object with its particular meaning.”
- Die betekenis kan dus verschillen binnen die ‘commonness’: meervoudige perspectieven.
- Stephen Jenkinson: “Expectations are as naturally occurring as the [political and social] orders we, as human beings, develop and enact — as we sense and develop our understandings together, in dialogue with each other.”

Pluraliteit

- De kwaliteit van 'commonness' heeft dus alleen betekenis in relatie tot de mogelijkheid van verschillen en dus tot de mogelijkheid van twijfel over 'eigen' waarheid en leefwereld. Als die twijfel wordt weggenomen (zekerheid) komt pluraliteit in het gevaar en bewegen we naar propaganda=> totalitarisme. Dit kunnen we tegengaan in onderwijs, maar alleen samen met studenten.
- Fraser's "counterpublics" en Habermas' "public sphere" helpen bij het begrijpen van de problemen die ontstaan in onderwijs als groepen zich terugtrekken (gedwongen voelen om zich terug te trekken) in gemeenschappen die ontologisch verschillen.

Commoning: oefenen in onderwijs

- Fraser geeft aan dat meervoudige ‘public spaces’ vaak nodig zijn voor: “parallel discursive arenas where members of subordinated social groups invent and circulate counter-discourses to formulate oppositional interpretations of their identities, interests, and needs.”
- Tegelijkertijd geeft Habermas’s concept de ‘public sphere’ een waarschuwing tegen het loslaten van bv. scholen als publieke, gedeelde ruimte en het oefenen in commonness, in gedeelde belangen, in ‘commoning’.
- Commoning is een student-geleide onderwijs praktijk van samenwerken aan dagelijkse (leer-)behoeftes om een gevoel van welzijn en ‘belonging’ te bereiken voor studenten, docenten en de omgeving.

Thank you!

